

7. Кучанський, І. Л., & Кучанська-Сквира, О. О. (2013). *Основи петриківського декоративного розпису: посібник для керівників гуртків, вчителів, учнів*. Сквира.
8. Марущак, О. В., Павлик, С. О., & Томчук, В. В. (2025). Етнічні мотиви в стилізації сучасного декоративного мистецтва. *Проектування змісту і технологій художньо-графічної підготовки та художньо-творчої діяльності здобувачів вищої освіти (студентів) і молодих учених*, (4), 13-18.
9. Панко, Ф. С. (2002). *Спогади Панка Федора Савича про петриківський декоративний розпис, його історію і розвиток*. Родинний архів В. Ф. Панко.
10. Смолій, Ю. (1997). Петриківське малювання. *Народне мистецтво*, (2), 10-12.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.12>

Наталія Лановенко
м. Вінниця, Україна

Італійська школа бельканто як джерело педагогічних принципів української академічної вокальної традиції в класі постановки голосу

Анотація. У тезах висвітлені методичні аспекти формування італійської школи бельканто, які сформували педагогічні принципи світової культури оперного співу та вплинули на формування інших національних вокальних шкіл, зокрема на традиції української класичної школи співу.

Ключові слова: вокальне мистецтво, дихання, голос, резонатори, методичні засади, вокальна школа.

Abstract. The article highlights the methodological aspects of the formation of the Italian bel canto school, which shaped the pedagogical principles of the global culture of opera singing and influenced the development of other national vocal schools, particularly the traditions of the Ukrainian classical singing school.

Keywords: vocal art, breathing, voice, resonators, methodological principles, vocal school.

У даних тезах досліджується питання формування методичних аспектів італійської школи бельканто, які сформували педагогічні принципи викладання української класичної школи співу. Мистецтво бельканто посідає значне місце у світі музичної культури. Однак, повною мірою розкрити багатство тембру та виразність вокального звучання голосу може лише співак-музикант, який володіє не лише природними даними, а й глибокими знаннями методики вокалу. Володіння технікою бельканто дозволяє виконавцю не просто створювати бажані вокальні ефекти, а й усвідомлено керувати всім процесом

звукоутворення, ґрунтуючись на теоретичних принципах та перевірених методичних підходах. Одним із ключових напрямів професійної вокальної освіти є вивчення історичного розвитку вокального мистецтва, зокрема школи італійського бельканто, а також засвоєння методичних засад, які формувалися протягом століть і стали фундаментом для національної української та європейської класичної вокальної техніки.

Питанню впливу італійського бельканто на розвиток української класичної вокальної школи присвячені наукові праці І. Цебрія, Б.Гнидя, Г. Гаценко, Н. Ковмір, В. Антонюк та інші. В працях українських педагогів-науковців всебічно розглядають ключові аспекти італійської вокальної педагогіки, зокрема, дихання, резонанс, артикуляцію та художню інтерпретацію, які лягли в основу формування української вокальної школи.

Українська вокальна школа, становлення якої значною мірою відбувалося під впливом художньо-естетичних та методичних традицій італійського бельканто,

сформувала власні самобутні національні вокально-педагогічні принципи, що забезпечує розвиток високого рівня професійної підготовки співаків.

Бельканто є не просто технічним методом, а справжнім мистецтвом, що поєднує в собі майстерність володіння голосом, художню виразність та тонке відчуття музичної фрази. Цей стиль настільки глибоко закріпився у світовій та українській вокальній культурі, що його можна вважати своєрідним «брендом» школи співу. Подібно до відомих брендів, що мають сталі асоціації в суспільстві, бельканто стало синонімом вокальної досконалості, витонченості та гармонійного звучання голосу. Формування школи бельканто було складним і тривалим процесом, що передбачав не лише технічне вдосконалення вокалістів, а й створення особливого підходу до роботи зі звуком, виховання естетичного слуху та художньої інтерпретації. Одним із головних аспектів цього стилю є правильне дихання, що ґрунтується на діафрагмальній підтримці, а також резонансне звукоутворення, яке забезпечує природне звучання і об'ємність тембру. Важливим є також кантиленне (співуче, зв'язне) ведення голосу, що доповнюється віртуозними прикрасами, виразним інтонуванням та глибокою увагою до слова, що виконується. (Белінська, 2025, с.130)

Збереження традицій італійського бельканто у національній класичній вокальній школі є важливим завданням сучасної української вокальної педагогіки. З цією метою часто звертаються до спадщини видатних педагогів бельканто, тим самим, вдосконалюючи власну національну вокальну школу академічного співу. Сьогодні методи бельканто продовжують надихати нові покоління українських співаків і педагогів, допомагаючи досягати високого рівня вокальної майстерності. Незважаючи на зміни в музичних стилях та вимогах до виконавців, принципи італійської школи залишаються актуальними і в українській класичній школі співу, адже вони забезпечують природне, легке та витончене звучання голосу, що є основою будь-якого професійного співу.

Видатні українські співаки та педагоги, зокрема Соломія Крушельницька, Микола Лисенко, Іван Алчевський, Оксана Петрусенко, Зоя Гайдай, Марія Литвиненко-Вольгельмут, Іван Паторжинський, Валерій Висоцький, Олександр Мішуга, Олена Муравйова, Марія Донець-Тейссер та інші, відіграли значну роль у поширенні та творчому осмисленні принципів італійської школи бельканто в українській вокальній педагогіці. Їхня виконавська діяльність і педагогічна практика ґрунтувалися на використанні основних засад бельканто — природності звукоутворення, плавності кантилени, рівності регістрів, досконалого володіння диханням та художньої виразності вокальної фрази. Застосовуючи ці принципи у процесі професійної підготовки молодих співаків, вони сприяли формуванню високого рівня вокальної культури та розвитку національної школи академічного співу. (Василевська-Скупа, 2020, с.256)

Таким чином, використання системи знань та основних методичних аспектів італійської школи співу, сприяло вдосконаленню та подальшому розвитку української вокальної школи та адаптації до національного мистецького контексту, що стало важливим чинником становлення української академічної вокальної традиції. Саме ці засади стали фундаментом пропrofесійного виховання співочих голосів у класі постановки голосу в провідних музичних навчальних закладах України.

Список використаних джерел:

1. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підруч. Київ, 2007. С. 174
2. Басовська С., Лановенко Н., Панасюк Т. Принципи розвитку голосу у викладацькій методиці бертрама бейера в класі академічного вокалу: музично-історичний аспект. *Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання: Збірник наукових праць*. Вінниця, 2024. Вип. 4 С. 86-95
3. Белінська Т., Лановенко Н. [та ін.]. Педагогічна спадщина італійської школи *Bel canto*: від теорії до сучасної вокальної практики. *Збірник наукових праць. Мистецтво в культурі і сучасності: теорія та практика навчання*. 2025. Вип. 5, Том 2, С. 126-135
4. Василевська–Скупа Л.П. [та ін.] Методологічний аспект підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до розвитку співацького голосу учнів. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2020. Вип. 30. Т.3. С.254-259.
5. Гнидь Б.П. Історія вокального мистецтва . К.: НМАУ, 1997. 320 с М.
6. Головащенко. Олександр Мишуга – король тенорів. *Музична Україна* . Київ, 2004. С. 610.
7. Гринь Л. О. Історичний аспект розвитку Української вокальної школи ХХ сторіччя. *Всеукраїнський журнал*, 2012. № 1. С. 17.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.13>

Софія Данилюк,
Єлизавета Лиховид

м. Вінниця, Україна
e-mail: oksana.marushchak@vspu.edu.ua
Науковий керівник: Оксана Марущак

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИРАЗНОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОГО ДЕКОРАТИВНОГО ЖИВОПИСУ В КОНТЕКСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕКСТУРНИХ МАТЕРІАЛІВ

Анотація. У статті досліджено фундаментальні категорії виразної мови декоративного живопису та їхню роль у формуванні художнього образу в сучасному українському мистецтві. Проаналізовано синергію традиційних засобів виразності – кольору, ритму та стилізації – з новітніми техніками використання текстурних паст та акрилу. Виявлено, що впровадження об'ємно-пластичних елементів не руйнує площинну природу декоративізму, а збагачує її новим тактильним виміром, що відповідає світовим тенденціям синтезу матеріалів. Розглянуто практичний аспект застосування цих засобів на прикладі авторських робіт рослинної тематики.

Ключові слова: сучасне українське мистецтво, декоративний живопис, виразна мова, стилізація, художня фактура, текстурна паста, акрил.

Abstract. The article explores the fundamental categories of the expressive language of decorative painting and their role in the formation of the artistic image in contemporary Ukrainian art. The synergy of traditional means of expression – color, rhythm, and stylization – with modern techniques using texture pastes and acrylics is analyzed. It is found that the introduction of volume-plastic elements does not destroy the flat nature of decorativism but enriches it with a new tactile dimension, which corresponds to global trends in material synthesis. The practical aspect of applying these means is considered on the example of the author's floral works.

Keywords: contemporary Ukrainian art, decorative painting, expressive language, stylization, artistic texture, texture paste, acrylic.

Виразна мова є фундаментальною категорією декоративного живопису, що визначає його художню специфіку та відрізняє від інших видів живопису. Вона охоплює сукупність художніх засобів – колір, ритм, лінію, силует, фактуру, стилізацію форми – за допомогою яких митець формує декоративний образ і передає художній зміст твору. В умовах глобалізації мистецького простору питання збагачення традиційних технік новими матеріалами, зокрема текстурною пастою, набуває особливої актуальності (Марущак та ін., 2024а). Традиційна площинно-декоративна мова збагачується новим пластичним і тактильним виміром, що відкриває перед художником принципово нові можливості декоративного мистецтва.

Колір у декоративному живописі посідає особливе місце серед усіх художніх засобів. На відміну від реалістичної школи, у декоративному мистецтві колір виконує образно-символічну функцію. Як зазначають дослідники, локальність кольору та контрастні зіставлення є основою декоративного ладу (Антонович та ін., 1993). Колір тут є локальним – чистим, насиченим, позбавленим складних тональних переходів і рефлексів. Завдяки

цьому кольорові плями утворюють виразний ритмічний візерунок на площині, що є основою декоративного ладу твору.

Важливу роль відіграють колірні контрасти: протиставлення теплих і холодних тонів (червоне – синє), додаткових кольорів (жовте – фіолетове, помаранчеве – блакитне), а також контраст насичених і приглушених відтінків. Поруч з контрастом активно використовується колірна гармонія – ледь помітні поєднання споріднених тонів, що створює відчуття єдності та спокою. В авторських роботах – «Маки з ромашками та пшеницею» і «Соняшники з волошками та пшеницею» – обидва принципи реалізовані свідомо, ритм підсилюється фактурними акцентами. Контраст червоного й білого у першій роботі та жовто-синій акорд у другій утворюють яскраві колірні домінанти, об'єднані теплою золотистою гамою колосся пшениці.

Ритм у декоративному живописі виконує роль, аналогічну ритму в музиці. Він організує простір, задає «дихання» твору, створює відчуття руху або статичної рівноваги. Ритм виникає через закономірне повторення подібних елементів – форм, кольорових плям, ліній, інтервалів між ними. Розрізняють метричний ритм – рівномірне, розмірене чергування елементів – та динамічний ритм – ритм зі змінним кроком, що передає наростання або спадання, рух і розвиток. У рослинній декоративній композиції ритм досягається чергуванням квіток різного розміру і кольору, повторенням форми листків і стебел, закономірним розташуванням колірних акцентів по площині полотна. Окремим і особливо важливим є ритм фактури – чергування рельєфних і гладких ділянок поверхні. При застосуванні текстурної пасти цей ритм набуває матеріального втілення, зокрема, опуклі форми пелюсток, стебел і колосків чергуються з гладкою фоною поверхнею, утворюючи ритмічний рельєфний малюнок, що сприймається одночасно візуально й тактильно.

Стилізація є обов'язковою ознакою декоративності, що перетворює природний об'єкт на художній символ (Марущак та ін., 2024b). Художник виявляє найхарактернішу, найвиразнішу рису предмета, підкреслює та узагальнює її, свідомо відкидаючи другорядні деталі. Стилізація не є спрощенням чи збіднінням форми – навпаки, це її художнє збагачення через виявлення сутнісного. У процесі стилізації квітка маку, ромашки чи соняшника перестає бути конкретним натурним об'єктом і набуває узагальненого символічного характеру – стає образом квітки, її «ідеальним знаком». Важливим інструментом стилізації є контурна лінія – чітка, виразна, вона окреслює форму, відділяє елементи один від одного і несе самостійне декоративне навантаження. Силует стилізованої форми – листка, пелюстки, колоска – може мати самостійну художню цінність незалежно від деталізації внутрішнього малюнку. Використання виразної контурної лінії дозволяє зберегти впізнаваність образу при високому ступені узагальнення, що є характерним для української школи декоративного розпису (Кара-Васильєва & Чегусова, 2005).